

ชื่องานวิจัย โลกุตตรธรรมในโลกิยนิยายเรื่อง บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน

ผู้นำเสนอ นางสาวชลธร วัฒนชีวินปกรณ

อาจารย์ที่ปรึกษาหัวข้อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนามหาชน มีจุดยืนคือพระโพธิสัตว์จะช่วยสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นไปพร้อมกับคนมหาชนจึงมีมุมมองว่านิพพานอยู่ในสังสารวัฏ โลกียะไม่แยกออกจากโลกุตระ ในการพ้นความทุกข์แบบมหาชนจึงเห็นว่าสิ่งที่บุคคลพ้นทุกข์ได้นั้นอาศัยต้องสังสารวัฏ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาโลกิยนิยายเรื่อง บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน ซึ่งถ้าหากอ่านวรรณกรรมเรื่องนี้และพิจารณาอย่างผิวเผิน อาจพบว่าโลกิยนิยายเรื่องนี้สะท้อนเรื่องราวกามารมณ์และมีเนื้อหามุ่งประโลมโลกเป็นหลัก แต่แท้จริงแล้วโลกิยนิยายเรื่องนี้กลับได้สะท้อนแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกระหว่างโลกียะกับโลกุตระตามคติของพุทธปรัชญามหาชนออกมาว่าเป็นอย่างไร

ผลจากการศึกษาพบว่า สิ่งที่สะท้อนออกมาจากในนิยายผ่านตัวละครเอก ซึ่งเป็นบัณฑิตหนุ่มที่มีความเฉลียวฉลาดและแตกฉานในธรรม แต่เขาไม่ยอมออกบวชเพื่อเข้าสู่เส้นทางโลกุตระตามคำชักชวนของหลวงจีนเดวิดดาเยเหนือโลก เขากลับมุ่งไปแสวงหาประสบการณ์ในทางกามารมณ์และโลกียวิสัยแทน และจากการที่เขาได้พบเจอมีประสบการณ์ในทางโลกียะต่าง ๆ นั้น ทำให้ได้เรียนรู้ว่าวิถีทางโลกนั้นนำไปสู่ความทุกข์ เขาจึงได้หันหน้าไปสู่ทางธรรมภายหลัง จากการที่โลกิยนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นภาพตัวละครเอกเป็นเช่นนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้สอดแทรกแนวคิดของพุทธศาสนามหาชนไว้อย่างมีนัยยะสำคัญ

คำสำคัญ: โลกุตตรธรรม โลกุตระ โลกิยนิยาย บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน

บทนำ

หากกล่าวถึงวรรณกรรมเอกของจีนนั้น จะมีวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณกรรมเอกของโลกอยู่ 4 เรื่อง ได้แก่ สามก๊ก ซ้องกั๋ง ไซอิ๋ว และความฝันในหอแดง ทั้งสี่เรื่องนี้ล้วนได้รับความนิยมนอย่างสูงจนถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์มาแล้วหลายต่อหลายครั้งและมักจะได้รับกระแสตอบรับอย่างดี โดยวรรณกรรมแต่ละเรื่องมีเนื้อหาที่ให้ข้อคิดที่ต่างกันไป กล่าวคือ เรื่องสามก๊ก เป็นนิยายอิงประวัติศาสตร์ บอกเล่าถึงยุคปลายสมัยราชวงศ์จิ้นถึงสมัยราชวงศ์ซัน ที่บ้านเมืองเกิดการแตกแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ วูยก๊ก จ๊กก๊ก และวุยก๊ก เรื่องซ้องกั๋ง หรือที่คนไทยรู้จักในชื่อ 108 ผู้กล้าเขาเหลียงซาน เล่าถึงเหตุการณ์กลุ่มกบฏชาวนาที่รวมตัวกันต่อต้านอำนาจมืดและประท้วงสังคม ผ่านความทุกข์ของผู้คนภายใต้ชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งเป็นเหตุการณ์จริงในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ

หรือเรื่องไซอิ๋ว ประพันธ์โดยอู๋เจิงเอน แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง เป็นเรื่องราวการเดินทางไปยังชมพูทวีป เพื่ออัญเชิญพระไตรปิฎกมาเผยแพร่ของหลวงจีนชื่อ ถังซำจั้ง โดยมีสัตว์ 3 ตัว คือ ลิงชื่อหั่งเจีย หมูชื่อต้อโป๊ยก่าย และปีศาจปลาชื่อซัวเจ๋ง ร่วมเดินทางไปด้วยในฐานะของลูกศิษย์ ซึ่งระหว่างการเดินทางผจญกับอุปสรรคจากเหล่าปีศาจชั่วร้ายที่ต้องการขัดขวาง เรื่องนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่คนไทยรู้จักกันดี ได้ถูกสร้างเป็นภาพยนตร์หลายต่อหลายครั้งและได้รับความนิยมนอย่างสูง ส่วนเรื่องที่ตั้งี่ ความฝันในหอแดง ถือว่าเป็นเรื่องโดดเด่นที่สุดในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้รับการยกย่องว่าเป็นนวนิยายที่ดีที่สุดของจีน เป็นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวตระกูลเจีย ซึ่งเป็นตระกูลชั้นสูงในสมัยราชวงศ์ซิง มีเนื้อหาเกี่ยวกับรักสามเส้า ความอิจฉาริษยา และสังคมศักดินาของจีนที่เสื่อมโทรมก่อนการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมจีนยุคใหม่

นอกจากสี่วรรณกรรมเอกของจีนที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีวรรณกรรมจีนอีกเรื่องที่น่าสนใจและได้รับการยกย่องว่าเป็น “เพชรน้ำหนึ่ง” ของโลกนิยายจีนในสมัยราชวงศ์หมิง นั่นคือเรื่อง ไร้วุฒวน (อาสนะที่ทำจากเนื้อหนังมนุษย์) บทประพันธ์ของลีหยู หรือในชื่อภาษาไทยคือ “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” โดยโลกนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก โดยถูกแปลเป็นภาษาต่างๆทั้งอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และครั้งหนึ่งถูกนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดย

นิพนธ์ พรรณราย ในชื่อเรื่องว่า “หนั่นเนียนงคราญ” ซึ่งถือเป็นเรื่องบันทึกก่อนเที่ยงคืนฉบับย่อ หนั่นเอง และถูกแปลเป็นฉบับเต็มในชื่อว่า “บันทึกก่อนเที่ยงคืน” โดยชลันธร ซึ่งนวนิยายฉบับเต็มนี้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ทั้งเนื้อเรื่อง และการเรียบเรียงเนื้อหาด้วยสำนวนภาษาที่งดงาม ไม่มีการตัดทอนข้อความใดๆออกให้เสียอรรถรส

โดยบทแรกเป็นการกล่าวถึงบันทึกหนุ่มผู้หนึ่งที่ได้พบกับนักบวชผู้บรรลุธรรมแล้ว ทั้งสองถกเถียงกันเรื่องความดีของโลกียสุขกับโลกุตระ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ถึงแม้ว่าบันทึกหนุ่มจะเคารพและยกย่องนักบวชผู้นี้ แต่ก็ไม่เห็นด้วยในหลายๆ อย่าง และยังคงยืนยันว่าอยากจะขอไปใช้ชีวิตตามกระแสโลกีย์สักสองสามปีก่อน หลังจากนั้นวันใดเมื่อเขาพร้อมที่จะเข้าสู่เส้นทางธรรมแล้ว เขาจะกลับมาหาหลวงจีนอีกครั้งอย่างแน่นอน จากความคิดดังกล่าวเปรียบเสมือนบันทึกหนุ่มยังมีได้มีความพึงพอใจธรรมะ แต่กลับปิติพึงใจที่จะอยู่บนเตียงบริการที่ท่ามาจากเนื้อหนังของมนุษย์โดยเฉพาะอิสตรี(ในที่นี้มีความหมายถึงแฝงการมีเพศสัมพันธ์กับอิสตรี)ซึ่งมีความหมายตรงกับไว้วางใจชื่อเรื่องนั่นเอง โลกิยนิยายเรื่องดังกล่าวยังได้ถูกดัดแปลงทำเป็นภาพยนตร์มาแล้วถึงสองครั้งในชื่อ Sex and Zen อาบรักกระบี่อาคม และ Sex and Zen คำรากรักทะเลจืด โดยเนื้อหาของนิยายแล้ว ถ้าหากอ่านเรื่องย่อเพียงผิวเผินอาจตีความได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ต่างจากโลกิยนิยายประเภทอื่นๆที่มีเนื้อหามุ่งประโลมโลกเป็นหลัก เล่าเรื่องการผจญภัยเกี่ยวกับกามสวาทของตัวเองและเหล่าหญิงสาวที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยอย่างเด็ดเดี่ยวเด็ดมัน กระตุ้นเร้าให้ผู้สนุกสนานตื่นเต้น

แต่เนื้อหาสาระที่แท้จริงของโลกิยนิยายเรื่องนี้กลับแฝงเรื่องราวของธรรมะอันลึกซึ้งไว้ นั่นคือเป็นเรื่องราวของผู้แสวงหาวิถีทางของการหลุดพ้นจากทุกข์ตามแนวคิดของพระพุทธศาสนา โลกิยนิยายเรื่องนี้ต้องการแสดงให้เห็นว่าการหลุดพ้นจากทุกข์นั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้ลอยๆ ต้องก้าวข้ามผ่านโดยอาศัยโลกิยธรรม(การมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของกิเลสตัณหา)ด้วย โดยอาศัยคติพุทธมหายานที่ว่า โลกิยธรรมไม่แยกจากโลกุตระธรรม ดังที่ ลีหุย ผู้เขียนกล่าวเอาไว้เป็นเชิงอุปมาอุปไมยว่า “เหมือนเนื้อมะกอกที่มีรสเผ็ดร้อน แต่ถูกห่อหุ้มด้วยเนื้อลูกพลับหรืออินทผลัมที่หอมหวาน” ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่ากุศลกรรมความดีที่ปวงพวดย่อมก่อให้เกิดความทุกข์หม่นหมองตามมา ผ่านการเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับกามสวาทเพื่อให้ผู้อ่านสนใจและเกิดความตื่นเต้น

สนุกสนานก่อน แล้วสอดแทรกสาระแนวคิดคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนาเอาไว้อย่างเหมาะสม ในแต่ละบท เช่น เรื่องของการประพาศิตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและสอดคล้องกับ หน้าที่ การควบคุมสติสัมปชัญญะ กฎแห่งกรรม รวมถึงเล่าวิถีชีวิตของตัวละครในเรื่องที่มี ความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา

สิ่งที่ผู้ศึกษาสนใจในที่นี้ คือ วรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนแนวคิดที่สำคัญของพุทธ มหายานในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโลกียธรรมและโลกุตระธรรมที่ไม่แยกออกจากกันออกมาใน ลักษณะอย่างไร และความคิดที่ว่านี่คืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อการทำความเข้าใจพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธมหายานในเรื่องของ โลกียธรรมไม่แยกจาก โลกุตระธรรมที่สะท้อน ผ่าน โลกียนิยายเรื่องบัณฑิตก่อนเที่ยงคืน

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิดของพุทธศาสนา มหายานจาก โลกียนิยาย เรื่องบัณฑิตก่อนเที่ยงคืน มีขอบเขตในการศึกษาสองประเด็นคือ

- 1.แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่แยกจากกันระหว่าง โลกียธรรมและโลกุตระธรรมของ พุทธศาสนา มหายาน
- 2.วิเคราะห์ว่าตัวนิยายเรื่องนี้สะท้อนแนวความคิดดังกล่าวออกมาอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง โลกียธรรมและโลกุตระธรรมที่สะท้อนออกมา จากวรรณกรรมบัณฑิตก่อนเที่ยงคืน ว่าเหตุใดทั้งสองสิ่งจึงไม่แยกจากกัน
- 2.ได้รับความรู้เกี่ยวกับความคิดความเชื่อทางพุทธมหายาน ที่สะท้อนผ่านความรู้สึกนึกคิด และลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร

3.สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้าต่อยอดไปยังหลักธรรมต่างๆของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้

วิธีการศึกษา

- 1.ศึกษาเนื้อหาของวรรณกรรมเรื่องบัณฑิตก่อนเที่ยงคืนอย่างละเอียด
- 2.ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโลกียธรรมและโลกุตตรธรรมจากตำรา และรวบรวมข้อมูลจากบทความ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ
- 3.วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา จากนั้นเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์ (2526) เขียนหนังสือเรื่อง “วิถีแห่งมหายาน” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสาระสำคัญของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่ถือว่าทุกชีวิตมีความพร้อมต่อการตรัสรู้เพียงแต่รอเงื่อนไขหรือการชี้แนะที่ถูกต้อง เพราะสรรพสัตว์ทั้งหลายจะเกิดมาพร้อมกับมโนวิชชาหรือความไม่รู้เนื้อรู้ตัวที่ก่อให้เกิดความคิดปรุงแต่งอันเป็นสาเหตุของทุกข์ครอบงำชีวิตอยู่ เมื่อเป็นทุกข์จึงต้องการหาหนทางที่จะพ้นทุกข์ ซึ่งความคิดปรุงแต่งนั้นสามารถขจัดได้ด้วยการทำความรู้สึกตัวให้ต่อเนื่อง โดยได้ยกคำพูดของท่านมัญชุศรีในการอธิบายเปรียบเทียบว่า “กิเลสตัณหาและความผิดพลาดทั้งหมด เป็นเมล็ดพันธุ์ของความเป็นพุทธะ เปรียบเสมือนเหล่าดอกบัวที่มีได้ขึ้นอยู่ในพื้นดินที่แห้ง แต่ขึ้นอยู่ในโคลนตมสีดำที่เจิ่งนองไปด้วยน้ำ ในความนิ่งเฉยและความขาดสูญตลอดกาลโอกาสที่เมล็ดพันธุ์ของความเป็นพุทธะจะแตกช่อเติบโตย่อมไม่มี ดังนั้นปัญญาความรู้แจ้งจะเติบโตขึ้นก็แต่ในโคลนตมและความโสโครกของกิเลสตัณหาและบาปนี้เองที่เมล็ดพันธุ์ของความเป็นพุทธะจะแตกช่อเติบโตขึ้น” จากคำเปรียบเทียบดังกล่าวอธิบายว่าคนเราจะไม่รู้เนื้อรู้ตัวหรือความคิดปรุงแต่งที่เรียกว่า “อวิชชา” ครอบงำชีวิตทางโลกอยู่ เป็นที่มาของกิเลสตัณหาหรือความโลภ โกรธ หลง อันทำให้เกิดความทุกข์ ถ้าหากต้องการขจัดความคิดปรุงแต่งที่ครอบงำชีวิต

จนทำให้เป็นทุกข์นั้นสามารถทำได้ด้วยการเจริญสติทำความรู้สึกตัวให้ต่อเนื่อง อวิชชาและความทุกข์ก็จะหายไป และความรู้สึกตัวเจริญสติจนถึงพร้อมด้วยปัญญาอย่างต่อเนื่องนี่เองจะเป็นสิ่งที่ปลุกให้ชีวิตเข้าสู่การตรัสรู้หรือโลกุตระภาวะได้

2. สุมาลี มหณรงค์ชัย (2546) เขียนหนังสือเรื่อง “พุทธศาสนamahayan” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงคำสอนของสำนักมาชยะมิกะหรือศุนยวาทในแนวคิดเรื่อง ปฏิจจนุปบาท หมายถึง อาการที่สิ่งทั้งหลายเป็นปัจจัยเอื้อแก่กัน ไม่มีสิ่งใดที่มีอยู่และเป็นอยู่อย่างเป็นเอกเทศหรือเป็นเหตุปัจจัยให้แก่ตนเองได้ ทุกสิ่งต่างก็อาศัยเหตุปัจจัยปรุงแต่ง ความมีอยู่ของสิ่งๆหนึ่งต้องขึ้นอยู่กับความมีอยู่ของสิ่งอื่นๆ วงจรปฏิจจนุปบาทนี้ชี้ให้เห็นถึงงสือทุกข์ การเวียนว่ายตายเกิด สาเหตุของทุกข์ กระบวนการที่ก่อให้เกิดทุกข์ ไปจนถึงหลักการที่จะนำไปสู่หนทางทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ได้ กล่าวคือปฏิจจนุปบาทคือการแสดงให้เห็นอริยสัจสี่อย่างสมบูรณ์ และเมื่อกล่าวถึงธรรมทั้งปวงที่ไม่มีแก่นแท้ เกิดขึ้นด้วยตนเองไม่ได้ ธรรมจึงอยู่ในภาวะสัมพัทธ์ และการบ่งถึงสภาพการมีอยู่ของสิ่งหนึ่งที่ต้องอาศัยหรือขึ้นอยู่กับความมีอยู่ของสิ่งอื่นอย่างอย่างสิ้นเชิงไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้โดยๆ เพียงอย่างเดียว เช่น การที่จะตรัสรู้ได้ต้องอาศัยสังสารวัฏก่อน

3. สุมาลี มหณรงค์ชัย (2548) เขียนหนังสือเรื่อง “พระนาครหุณะ กับคำสอนว่าด้วยทางสายกลาง” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงเรื่องการอิงอาศัยกันในการมีอยู่กับความว่าง ว่าทุกสิ่งอย่างเป็นไปตามเหตุปัจจัยและไม่มีอะไรเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นอย่างแท้จริง และได้กล่าวถึงความจริงสองระดับความว่าง ความจริงสองระดับนั้นได้แก่ความจริงสมมติหรือโลกียะ คือความจริงที่เกี่ยวกับโลก ยังอยู่ในโลกอันเป็นแหล่งรวมความทุกข์ เกิดขึ้นและดำเนินไปตามธรรมชาติและเหตุปัจจัย ส่วนความจริงระดับปรมาตม์หรือโลกุตระ เป็นภาวะที่พ้นโลก ไม่อิงขึ้นอยู่กับโลกอีกต่อไป ว่างจากกิเลสความทุกข์ทั้งปวง โดยกล่าวว่าความจริงทางโลกไม่ได้มีนัยยะเชิงลบแต่เป็นสิ่งที่ดำเนินไปให้เห็นความจริงในความไม่จริงเหล่านั้น จึงไม่ควรปฏิเสธความไม่จริงดังกล่าว เพราะถ้าหากปฏิเสธจะเท่ากับว่าปฏิเสธความรู้ที่จะนำไปสู่การหลุดพ้น ความจริงเหนือโลกและความจริงทางโลกต่างอิงอาศัยกันและกันในการมีอยู่ ตามหลักปฏิจจนุปบาท นิพพานจึงมิได้ออกนอกรอบของสังสารวัฏทั้งนิพพานและสังสารวัฏต่างเป็นสองสิ่งที่ไม่แยกขาดจากกัน

4. สุมาลี มหณรงค์ชัย (2550) เขียนหนังสือเรื่อง “มหายาน ภาษาคน-ภาษาธรรม” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงโลกุตระภาวะ ว่าเป็นภาวะที่แท้ของพระพุทธเจ้า อันเป็นภาวะบริสุทธิ์อยู่นือความแปดเปื้อนใดๆในโลก โลกุตระภาวะเป็นภาวะที่อยู่เหนือโลก จะไม่เกี่ยวข้องกับความสุขปรก ความหิว ความง่วง ความเจ็บป่วย ความชรา ตลอดจนความตาย ต่างจากโลกียะภาวะที่เป็นการมีชีวิตอยู่ในทางโลก มีกิเลสตัณหาอยู่ไม่สิ้นสุด และในพุทธมหายานนี้ มีจุดยืนคือเน้นความสำคัญในพระโพธิสัตว์ที่จะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ไปพร้อมกับตน โพธิสัตว์จึงไม่สามารถแยกตนเองออกจากโลกียะหรือสังสารวัฏในการปฏิบัติภารกิจด้านความเมตตา กรุณาช่วยเหลือมนุษย์ในการหลุดพ้น สิ่งนี้ได้แสดงถึง “นิพพานอยู่ในสังสารวัฏ หรือ โลภียะไม่แยกขาดจากโลกุตระ” ที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกันในการมีอยู่ หากปราศจากโลกุตระ พระโพธิสัตว์ก็ไร้จุดหมาย ปราศจากโลกียะ พระโพธิสัตว์ก็ทำหน้าที่ของตนตามปณิธานไม่ได้ ถ้าหากคนไม่เข้าใจโลกก็ไม่อาจเข้าใจธรรม การอยู่ในโลกียะภาวะไม่ประสบความสำเร็จก็จะไม่แสวงหาวิธีการพ้นทุกข์เพื่อจะเข้ามาสู่การอยู่ใน โลกุตระภาวะหรือภาวะเหนือโลก และจากมุมมองดังกล่าวเป็นมุมมองที่อิงอาศัยกันและกันบนพื้นฐานของความว่างและความเท่าเทียม แสดงถึงการสร้างมิติทางด้านสังคมให้แก่ชาวพุทธฝ่ายประยุกต์ที่เน้นเกี่ยวโยงความเชื่อเรื่องบทบาทของภราวาสและการใช้อุบายธรรม

5. พระไพศาล วิสาโล (2554) เขียนบทความเรื่อง “เช็กซ์กับพุทธ” จากนิตยสาร October หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความสุขที่คนส่วนใหญ่รู้จักและคุ้นเคย นั่นคือความสุขที่เกิดจากการเสพทางประสาททั้งห้า ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกรวมๆว่าความสุข ในที่นี้พระพุทธเจ้าได้อุปมาความสุขรวมถึงเช็กซ์ว่า “เป็นเหมือนการจุดไฟโดยใช้หญ้าและไม้เป็นเชื้อ แม้จะให้แสงสว่างแต่ก็ไม่เจิดจ้าเพราะมีควันซึ่งไม่เพียงบดบังแสงให้หมองมัว หากยังทำให้ระคายเคือง เหมือนกับถือคบเพลิงทำด้วยหญ้าที่บุคคลถือทวนลมแม้จะให้แสงสว่าง แต่หากถือไว้นานๆมันก็จะไหม้มือไหม้แขนและอวัยวะต่างๆ อาจทำให้ถึงตายได้” เปรียบเหมือนความสุขทางโลกที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความสุขที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง เพราะต้องแสวงหาคืนรื้อไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาสนองความอยากไม่จบสิ้น ถ้าไม่ได้มาก็จะเป็นทุกข์ กระวนกระวายใจและหากได้มาสมใจปรารถนาแล้วก็ต้องเป็นทุกข์จากการรักษาสິงนั้นไว้ให้คงอยู่กับตนด้วยความหวงแหน วิตกกังวลว่าจะสูญเสียบ้างหรือถูกแย่งชิงเอาไป แต่ขณะเดียวกันแสดงถึงพุทธศาสนาก็ไม่ได้ปฏิเสธเช็กซ์ เพราะเห็นว่ามันเป็นที่มาแห่งความสุขซึ่งปุถุชนทั่วไปย่อมมีใจใฝ่ปรารถนาเป็นธรรมดาและยากที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้น แต่เมื่อจะต้องเกี่ยวข้องกับมันแล้วควรไม่ให้มัน

เกิดโทษทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้น จึงควรฝึกฝนจิตด้วยวิธีวิปัสสนา โดยทำจิตให้โหยหาใน เชื้อช่น้อยลงด้วยการเข้าถึงความสุขที่ประณีตกว่า นั่นคือความสุขที่เกิดจากความสงบ หากจิตปลอด โปรงเป็นสมาธิ เป็นอิสระจากราคะอย่างสิ้นเชิงแล้ว จะทำให้เห็นด้วยปัญญาว่าร่างกายนั้นไม่เที่ยง เต็มไปด้วยทุกข์ ไม่อาจหวังความสุขจากร่างกายนี้ได้อย่างแท้จริง ทำให้ต้องการพึ่งพิงความสุขที่ได้ จากกามน้อยลงจนไม่ปรารถนาอีกต่อไป จนเข้าถึงความสุขอันประณีตอย่างสมบูรณ์ได้

6. พรรณงาม เกษมธรรมสาร (2555) แปลหนังสือเรื่อง “กามารมณฺ์ สงคราม และกรรม บันทึก เพื่อการปฏิบัติแนวพุทธ” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงมายาคติที่คนคาดหวังจะบรรลุถึงความสุขด้วยรัก หรือกามารมณฺ์ นั้นเป็นเพราะมายาของความรักกระตุ้นให้เกิดวัฏจักรดวงตาที่ก่อให้เกิดความ คาดหวังว่าความรักและความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างคนสองคนที่ทะนุถนอมและไว้ว่างใจกันจะมี ผลผูกพันให้จะทำให้เกิดความสุขที่ยิ่งใหญ่ได้ แต่ในความจริงไม่อาจเป็นเช่นนั้นเพราะแรงขับทาง เพศเป็นเรื่องทางชีววิทยาโดยพื้นฐานที่มีกามารมณฺ์เป็นตัวกระตุ้นความอยาก และโดยรู้ตัวหรือไม่ รู้ตัวก็ตามคนเรามักคาดหวังว่าความรักและกามารมณฺ์จะสามารถเติมความรู้สึกขาดให้เต็มได้แต่มัน มิได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป ความรักและกามารมณฺ์จึงมักก่อให้เกิดความทุกข์และความผิดหวังตามมา ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมกามารมณฺ์และความรักใคร่แบบเพื่อฝันจึงไม่สามารถให้ความสุขใน ระยะยาวหรือทำให้ทุกข์สิ้นสุดลงได้ แท้จริงแล้วสิ่งที่จะช่วยขจัดทุกข์และสร้างความสุขที่ยั่งยืน ได้ อย่างมีประสิทธิภาพคือหนทางแห่งพุทธมรรคา มิใช่ความสุขชั่วคราวจากกามารมณฺ์

7. อภิลักขณฺ์ เกษมผลภูต (2550) เขียนหนังสือเรื่อง “ผูกนิพพาน โลภียฺ์ ตำรากามสูตร ลัทธิชาติไทย” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการร่วมรัก แม้ชื่อหนังสือนิพพาน โลภียฺ์จะดูเป็น ชื่อที่ขัดแย้งกันระหว่างชื่อเรื่องกับเนื้อหา เพราะชื่อเรื่องใช้คำศัพท์ทางพุทธศาสนา เพราะผู้เขียนมี ความเห็นว่า คำว่านิพพานไม่ได้ใช้ในความหมายทางธรรมที่หมายถึงการดับสนิทแห่งกิเลสและ ทุกข์เพียงอย่างเดียว แต่ใช้ในความหมายเกี่ยวกับการนิพพานทาง โลกหรือดินแดนแห่งความ สนุกสนานด้วยว่าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันได้ด้วย และได้ยกตัวอย่างเพลงล้อของชาวบ้านความว่า “ถ้ามี รักต้องมีโศก ถ้ามีโลกต้องมีกรรม ถ้ามีสูงต่ำต้องมีเหนือใต้ เพราะทั่วโลกกับกรรมเหมือนไม้ค้ำคอกู้ ถ้าไม่มีโลก กรรมจะตั้งกันอยู่อย่างไร จะปล่อยให้กรรมลอยเหมือนกับวัดร้าง ถ้าไม่มีโลก กรรมจะ ตั้งกันอยู่อย่างไร ใ้อ้ทางโลกกับทางธรรมจะคอยตักกันอยู่ จึงจะลืมนาค้าขึ้นมาดูโลกได้” เป็นเพราะ

โลกและธรรมทั้งสองต่างค่าจุนคู่กันอยู่ หากไม่มีเรื่องทางโลกที่ทำให้ชีวิตได้เจอความทุกข์ที่ต้องการหลุดพ้น ธรรมที่สามารถช่วยให้พ้นทุกข์ได้ก็จะไม่มีความหมายเพราะไม่มีการหาทางพ้นทุกข์

8. บุญรส วงจักร์ธรรม (ม.ป.ป.) เรียบเรียงหนังสือเรื่อง “วิจิตรกามาในอารยธรรมจีน” หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงกำเนิดและพัฒนาการกฎเกณฑ์ทางเพศสปีในจีนตั้งแต่อาณาจักรชังไปจนถึงสิ้นสุตราขวงศ์หมีง มีการกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับเพศสปีจากปรัชญาขงจื้อและเต๋า โดยลัทธิขงจื้อที่เน้นการจัดชนชั้นในสังคม หน้าที่ และสถานะในครอบครัว เห็นว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างสามี-ภรรยา จุดประสงค์หลักก็เพื่อสืบสกุล โดยโดยเพศหญิงมีหน้าที่รักษาพรหมจรรย์ของตนไว้จนถึงวันแต่งงาน และเมื่อแต่งงานไปแล้วผู้หญิงมีหน้าที่เพียงแต่สนองเรื่องบนเตียง ดูแลสามีและลูก และทำงานบ้านให้ดีก็พอแล้ว แต่ในลัทธิเต๋าดำตามความเชื่อจากคัมภีร์ อี้จิง เห็นว่าการแสดงออกของพลังหยินและหยางเป็นสิ่งสำคัญ รวมไปถึงการร่วมเพศระหว่างชายหญิงเพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดชีวิตและสรรพสิ่งขึ้น การร่วมเพศระหว่างสามี-ภรรยาจึงเป็นเหมือนการเลียนแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลังบวกและลบในธรรมชาติ การใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับกระแสพลังดังกล่าวจะทำให้ชีวิตมีความสุขและอายุยืนยาว และได้กล่าวถึงโลกีย์นิยายในสมัยราชวงศ์หมีงคือเรื่องบัณฑิตก่อนเที่ยงคืนที่มีคติสอนใจทางศีลธรรมว่า การหมกมุ่นอยู่แต่ใน โลภี๋ย ทำยที่สุดจะให้ทำตกอยู่ในค้นหาเหมือนเช่นตัวเอก โคนกิเลสครอบงำจนเป็นทุกข์ประสบกับหายนะ จนทำยที่สุดก็ปลงตกได้และหลุดจากกามโลภี๋ยมาใฝ่หาธรรมะ

ผลการวิจัย

แนวคิดสำคัญของพุทธศาสนamahayan

1. มหายานกับการพ้นทุกข์

พุทธศาสนamahayan เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 หรือ 7 เป็นต้นมา ต่อมาได้ไปเจริญรุ่งเรืองอยู่ในประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศจีนที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลและเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลกแหล่งหนึ่ง พุทธศาสนamahayan ได้เข้าไปปรับตัวและผสมผสานเข้ากับสองปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ของจีนที่มีอยู่ก่อนแล้ว คือขงจื้อและเต๋า จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนจีนในบางยุคสมัย และแยกย่อยออกเป็นอีกหลายนิกาย ซึ่งสองนิกายใหญ่ๆ ที่สำคัญได้แก่ นิกายสุชาวดี เป็นนิกายที่คนจีนนับถือมากที่สุด และนิกายฌานหรือเซน(ตามสำเนียงญี่ปุ่น) โดยคำว่า “มหายาน” มีที่มาจากธาตุศัพท์ว่า “มหา” รวมกับ “ยาน” แปลว่า พาหนะที่ใหญ่หรือยานอันสูงสุด นอกจากนี้ยังมีความหมายว่าทางอันประเสริฐ หมายความว่า เส้นทางนี้หรือพาหนะอันใหญ่นี้สามารถรับคนทุกประเภท ทุกชั้นวรรณะ ทุกเพศ ทุกวัย หรือทุกอาชีพ ไปสู่ความหลุดพ้นได้เท่าๆกัน โดยไม่มีผู้ใดถูกปฏิเสธเลย (สุมาลี มหณรงค์ชัย 2546 : 11)

มหายานมีรากฐานความเชื่อที่เกิดขึ้นจากการมองเห็นว่า ทางหลุดพ้นสายเดิมหรือสายเถรวาทเป็นทางแคบ มุ่งเน้นเอาตัวรอดพ้นทุกข์คนเดียวหรือเฉพาะคนบางกลุ่ม บุคคลต้องพยายามเอาเอง เพราะขีดจำกัดปัญญาความสามารถและสถานภาพมีความแตกต่างกัน ในแต่ละปัจเจกบุคคล กล่าวคือ ผู้ที่จะพ้นทุกข์ได้ต้องเป็นพระอรหันต์ผู้มีปัญญาหยั่งเห็นความจริง จริ่งอยู่ว่า การหลุดพ้นต้องอาศัยปัญญา ความคิด ความเพียรพยายาม และปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาอย่างยิ่งยวดจนสำเร็จมรรคผลสูงสุด แต่การมุ่งสู่ความหลุดพ้นแบบนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จะตกอยู่กับผู้ที่ทำ จึงเกิดประโยชน์สุขสำหรับคนๆนั้นผู้เดียว แต่เพื่อนร่วมโลกก็ยังคงดิ้นรนเป็นทุกข์อยู่ในโลกีย์วัฏฏ์ มหายานมองว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่แฝงความเห็นแก่ตัว เพราะเมื่อคนส่วนใหญ่ยังเป็นทุกข์ เราก็ควรช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนร่วมโลกให้เข้าถึงจุดหมายสูงสุดไปด้วยกัน ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะเพียรตั้งหน้าตั้งตาเพื่อให้ตนหลุดพ้นไปเพียงลำพัง แต่ควรจะช่วยเหลือสรรพสัตว์อื่นให้พ้นทุกข์ไปด้วยกัน

จากความเชื่อดังกล่าวได้พัฒนาต่อไปกลายเป็นความเชื่อเรื่องพุทธภาวะ มีเป้าหมายสูงสุดคือ การเป็นพระพุทธเจ้าต่อไปในอนาคต เพราะเล็งเห็นว่า พระพุทธเจ้าคือผู้ที่เปี่ยมไปด้วยพระกรุณาคุณอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ ถ้าได้ประสูติเป็นพระพุทธเจ้าในวันใดวันหนึ่ง จุดประสงค์คือเพื่อการมุ่งเป็นพระโพธิสัตว์หรือเป็นพระพุทธเจ้าต่อไปในอนาคตอีกที เพราะจะเป็นการการันตีว่าจะ

สามารถช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ไปด้วยกันได้มากที่สุด ดังนั้น มหายานจึงมีชื่อเรียกอื่นๆ อีก เช่น โพธิสัตว์ยาน หรือพุทธยาน

มหายานมีทัศนะเรื่องความหลุดพ้นคือ การช่วยคนอื่นก็คือการช่วยตัวเองให้หลุดพ้น นั่นคือการจะหลุดพ้นได้บุคคลจะต้องช่วยเหลือคนอื่นให้หลุดพ้นไปพร้อมๆ กับตน สิ่งนี้เป็นเงื่อนไขจำเป็นที่บุคคลจะต้องให้ความสำคัญ แต่หากเป็นการหลุดพ้นแบบเถรวาท การช่วยให้ผู้อื่นหลุดพ้นด้วยนั้นไม่ใช่เงื่อนไขที่จำเป็น เพราะการหลุดพ้นแบบเถรวาทบุคคลจำเป็นต้องช่วยตนเองให้หลุดพ้นเสียก่อนแล้วจึงจะช่วยผู้อื่นได้ ซึ่งปัจเจกบุคคลจะต้องใช้เวลาไปอย่างมากกว่าที่จะปฏิบัติธรรมจนหลุดพ้น เวลาที่เหลืออยู่จึงช่วยเหลือสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ได้เพียงเล็กน้อย อาจกล่าวได้ว่าความหลุดพ้นในแบบเถรวาทเกิดขึ้นเมื่อข้ามพ้นไปจากสังสารวัฏแล้ว ต่างจากมหายาน ที่ความหลุดพ้นจะเกิดขึ้นภายในสังสารวัฏ นิพพานในแบบเถรวาทจะแยกขาดจากทางโลก ส่วนการมุ่งสู่นิพพานแบบมหายานนั้นขึ้นอยู่กับโลกหรืออาศัยโลกียวิถี ดังนั้นมหายานจึงเชื่อว่า ขอบข่ายของนิพพานก็คือขอบข่ายของสังสารวัฏ นั่นคือนิพพานและสังสารต่างเป็นสิ่งเดียวกัน คุณลักษณะดังกล่าว ถือเป็นคุณลักษณะพิเศษของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน เพราะมหายานเชื่อว่าสิ่งใดที่เป็นบาปหรือกิเลสตัณหา สิ่งเหล่านั้นคือปัญญาญาณ สิ่งใดที่เป็นความเกิดและความตาย สิ่งนั้นคือนิพพาน

มหายานเชื่อว่าสรรพสัตว์ทั้งหลาย โดยเฉพาะมนุษย์มีความเป็นพุทธภาวะอยู่ในตัวคนทุกคน หมายความว่าทุกคนมีความพร้อมที่จะตรัสรู้อยู่แล้ว ทุกคนเดิมมีจิตใจที่บริสุทธิ์ แต่เพราะมีอวิชชาหรือความไม่รู้จริง ที่ทำให้จิตขาดความรู้แจ้งและรู้เท่าทันความจริงของเหตุผล อวิชชาจึงมาครอบงำปรุงแต่งทำให้จิตมัวหมอง เมื่อรู้ไม่เท่าทัน จิตจึงถูกปรุงแต่งเป็นภาวะต่างๆ จนเป็นที่มาของกิเลสตัณหา หรือความโลภ โกรธ หลง นำไปสู่ความเห็นผิด แต่อวิชชาดังกล่าวนี้ไม่สามารถทำลายธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะที่มีอยู่ในตัวเราได้ เพราะอวิชชาเป็นสิ่งที่เกิดจากการปรุงแต่งของความคิดและไม่มีตัวตนอยู่จริง เราจึงสามารถขจัดอวิชชาทั้งหลายอันปรุงแต่งจิตให้หมดไปได้ ด้วยการทำความรู้สึกตัวให้ต่อเนื่อง เมื่อเจริญสติแล้วปัญญาก็จะเกิดขึ้นและนำไปสู่สภาพดั้งเดิมที่เป็นแก่นแท้ของตนเองที่เมื่อปราศจากอวิชชาแล้ว จิตก็บริสุทธิ์อย่างแท้จริง

โดยสองสำนักใหญ่ของฝ่ายมหายานในอินเดียคือมหายานิกะและโยคะจาระเห็นร่วมกันว่าพุทธภาวะในตัวเราหมายถึงศักยภาพที่จะสามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำสำเร็จมาก่อน เพราะท่านเองก็เป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อเหมือนปุถุชนทั่วไป ต้องเผชิญกับความทุกข์และอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติอันไม่เที่ยงเหมือนกัน ถ้าเป็นเช่นนั้น เมื่อไม่มีความแตกต่างในโครงสร้างทางร่างกายและจิต นั่นแปลว่าเราทั้งหลายสามารถที่จะเข้าถึงความหลุดพ้นได้ เช่นเดียวกับพระพุทธองค์ (สุมาลี มหณรงค์ชัย 2546 : 20)

2. โลภียะและโลกุตตระ

มหายานจึงมีจุดยืนและเชื่อว่า “นิพพานอยู่ในสังสารวัฏ” หรือ “โลภียะไม่แยกขาดจากโลกุตตระ” ประโยคดังกล่าวเป็นประโยคคมตะของมหายาน เพราะมหายานเชื่อว่าการประสบการณ์ทางโลกหรือโลกียวิถี มีผลทำให้คนสามารถเข้าถึงนิพพานได้ เชื่อว่าบาปหรือกิเลสตัณหาเป็นปัญญาญาณที่ทำให้เรียนรู้แลผ่านไปสู่การนิพพานเพื่อพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนั้นปุถุชนที่อาศัยและใช้ชีวิตอยู่บนโลก จึงมีความทุกข์และกิเลสที่รอวันจะเปลี่ยนถ่ายให้กลายเป็นปัญญาญาณ เพราะการนิพพานหรือพ้นจากทุกข์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ลอยๆ แต่ทั้งนิพพานและสังสารวัฏต่างเป็นสิ่งสองสิ่งที่ต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกันในการเกิดขึ้นและมีอยู่ หากไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ทั้งนิพพานและสังสารวัฏก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นหรือตั้งอยู่ได้

3. การอิงอาศัยกันและการมีอยู่

ปฏิจจนุปปาทถือหลักว่าทุกสิ่งอิงอาศัยกันและกันในการเกิดขึ้นและมีอยู่โดยอาศัยปัจจัยปรุงแต่ง นิพพานและสังสารวัฏที่เชื่อว่าไม่แตกต่างหรือแยกขาดกันนั้น จะไม่สามารถอยู่ได้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง เพราะทุกสิ่งต่างเป็นความว่างที่ต้องอิงอาศัยกันในการเกิดขึ้น เพราะต่างไม่มีแก่นสารในตัวตน และการมีอยู่ได้ของทุกสิ่งนั้นอาศัยเหตุปัจจัย การมีอยู่หรือภาวะทั้งหลายในโลกนี้จึงล้วนเป็นแบบสัมพัทธ์ หรือการบ่งบอกสภาพว่า การมีอยู่ของสิ่งหนึ่ง จำต้องอาศัยหรือขึ้นอยู่กับการมีอยู่ของสิ่งอื่นโดยสิ้นเชิง ทุกสิ่งว่างเพราะไม่ได้ดำรงอยู่เอง ไม่มีอะไรที่เกิดขึ้นด้วยตนเองหรือเป็นอิสระจากทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะธรรมและสภาพความจริงทั้งหลายต่างเป็นความว่าง ไม่มีแก่นสารในตนเอง ดังนั้นเหตุที่ไม่อาจแยกโลภียะออกจากโลกุตตระได้เพราะไม่มีภาวะเหนือโลกใดๆพ้นไปจากการอิงอาศัยซึ่งกันและกันในการมีอยู่ นิพพานและสังสารวัฏบ่งบอกถึงความจริงอันเป็นสิ่งเดียวกัน นิพพานจึงไม่ใช่เรื่องที่อยู่นอกกรอบของสังสารวัฏ ความต่างระหว่างความจริงทั้งสองไม่ได้อยู่ที่ภาวะแต่อยู่ที่ความเข้าใจ ความต่างของโลกียะกับโลกุตตระจึงอยู่ที่เวลา วิธีการ และมุมมองของบุคคลแต่แตกต่างกันด้วยเหตุผล ดังนี้คือ

3.1 การมองในแง่ของการเลื่อนระดับปัญญาญาณ ฝีกจิตจากปุถุชนสู่อริยบุคคล จากโลภียะสู่โลกุตตระ อาศัยการไตร่ตรองด้วยเหตุผลผ่านการใช้ภาษา ทุกอย่างเป็นไปได้ย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย

3.2 ในแง่ของการมุ่งสู่ความจริงปรมาตต์ (โลกุตตระ) ชาวโลกยังต้องอาศัยอุบายต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ไม่เช่นนั้นจะไม่มีแรงบันดาลใจ เมื่อหลุดพ้นแล้ว อุบายก็ไม่จำเป็นต้องใช้อีก การแบ่งแยกจะหาย

3.3 ในแง่มุมของการมองแบบวิเคราะห์ มีโลกุตระเป็นเป้าหมาย สำหรับผู้หลุดพ้นแล้วมุมมองหรือวิสัยทัศน์จะเป็นแบบสังเคราะห์ โดยการสังเคราะห์จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องผ่านการวิเคราะห์อย่างหนักก่อน และเมื่อหลุดพ้นแล้ว จะไม่มีการแยกตนเองออกจากโลกไปเหนือโลก แต่จะกลับคืนสู่โลกอย่างเรียบง่ายและใช้ชีวิตเป็นปกติ

(สุมาลี มหณรงค์ชัย 2548 : 191-192)

เมื่อบุคคลเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงที่เรียกว่าสัจธรรมหรือความจริงที่ไม่มีแก่นสารในตนเองและต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันในการมีอยู่ ไปจนสามารถหยั่งถึงปัญญาญาณและหลุดพ้นได้แล้ว ระยะเวลาที่หลุดพ้น จะเป็นระยะที่บุคคลจะหวนคืนกลับสู่ทางโลกอย่างผู้มีปัญญาจะมองสองขั้วของการแบ่งแยกคือ โลภียะและโลกุตระเป็นความจริงเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยกโลกุตระออกจากโลภียะหรือเห็นว่านิพพานต้องแยกออกจากสังสารวัฏ นั้นเป็นเพราะว่าบุคคลจะมองสิ่งที่กล่าวมานั้นว่าล้วนเป็นความจริงเดียวกัน การสลายความจริงสองขั้วดังกล่าวจึงเป็นการหยั่งรู้วาทังคู้ไม่ได้เป็นสิ่งที่หนึ่งหรือสิ่งที่สอง แต่เป็นสิ่งที่เดียวกัน เปรียบเสมือนล้อสองล้อที่ต้องขับเคลื่อนไปด้วยกัน ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็ไม่อาจตั้งอยู่หรือขับเคลื่อนไปได้

เพราะฉะนั้นนิพพานกับสังสารวัฏจึงไม่แตกต่างกัน โลกไม่ได้หายไปเมื่อคนหลุดพ้น บุคคลยังคงอาศัยอยู่ในโลก สิ่งที่เปลี่ยนไปคือเรื่องความคิดภายใน บุคคลจะเห็นว่าโลกกับนิพพานต่างไม่มีความมา ไม่มี ความไป ไม่มีตั้งอยู่ เห็นว่าที่แท้ทั้งคู่มิอาจถูกเปรียบเทียบต่ำสูงได้ในทางปรมาตม์หรือทางโลกุตระ เพราะทั้ง โลภียะและโลกุตระต่างไม่มีอันใดอยู่เหนือกว่ากัน ด้วยเหตุว่าทั้งสองไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ได้เอง เมื่อไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ได้เอง สิ่งทั้งหลายจึงต่างไม่มีสภาวะหรือแก่นสารในตนเอง แต่ต่างต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกันในการตั้งอยู่ การที่บุคคลหยั่งถึงความหลุดพ้นก็ย่อมไม่ได้ทำให้สิ่งที่เคยเข้าใจนั้นพร่องลดลงไป แต่กลับยังคงอยู่เช่นเดิม

ความหลุดพ้นดังกล่าวจึงไม่ได้ทำให้บุคคลดับทัศนะกลายเป็นผู้บริสุทธิ แยกตัวเองออกจากวงจรโลกปกติ กลายเป็นผู้อยู่เหนือความแปรเปลี่ยน เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง หรือเหนือโลกไปเลยใน แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปคือมุมมองของบุคคลนั้น ญาณทัศนะขององค์ประกอบทางโลกทั้งหมดจะถูกปล่อยวาง และความยึดมั่นถือมั่นใดๆจะถูกถอดถอนไป กล่าวคือบุคคลจะกลับคืนสู่กิจกรรมหรือกระบวนการ โลกปกติอย่างรู้เท่าทัน มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามอย่างที่เป็นจริง แต่เต็มใจที่จะอยู่กับโลกปัจจุบันอย่างมีความสุขและมีชีวิตชีวาในฐานะหน้าที่ของชาวโลก แม้จะรู้ดีแก่ใจว่าทุกสิ่งรอบตัวคือโลภียะวาทิหรือความจริงสมมติ ซึ่งความจริงสมมติดังกล่าวก็ไม่ใช่สิ่งที่มีค่าหรือถูกมองข้ามไปสำหรับผู้หลุดพ้นแล้ว แต่สิ่งเหล่านั้นกลับเป็นเครื่องมือที่ใช้ปลุกเตือนสติปัญญาของ

ตนเอง รวมถึงเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปด้วยความเต็มใจ ด้วยเห็นว่าเขากับเรากับเรา ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของความว่างอันไร้แก่นสาร จึงเต็มใจทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงเป้าหมาย ถึงแม้จะยังมีชีวิตอยู่ในสังสารวัฏ แต่ก็ยังกระตือรือร้น มีความสุขในชีวิต และมีปณิธานอันแรงกล้าในการใช้ชีวิตในสังสารวัฏต่อไป

เรื่องย่อ

“บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” เป็นเรื่องราวของบัณฑิตหนุ่มผู้หนึ่งนามว่า เว่ยหยังเซ็ง โดยสมญาของเขา “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” มาจากลักษณะนิสัยเฉพาะตัวที่ชอบแนบชิดกับอิสตรีเพื่อเสพศึกษากิจในยามค่ำคืนนั่นเอง เว่ยหยังเซ็งเป็นบุรุษรูปงาม ชาติตระกูลดี และมีความเฉลียวฉลาดแตกฉาน ทั้งในหนังสือและทางธรรม เขาได้รับการชักชวนจากหลวงจีนเดียวดายเหนือโลกให้เข้าสู่เส้นทางธรรมะ แต่เขาได้ปฏิเสธหลวงจีนไป เนื่องจากเห็นว่าตนเองยังหนุ่มแน่น อยากจะเรียนรู้และเพลิดเพลินในโลกียสุขและทำความปรารถนาสองประการของตนให้เป็นจริงเสียก่อน ข้อแรกคือ เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง ข้อสองคือ ได้พิชิตสาวงามที่หนึ่งในแผ่นดิน หลังจากนั้นบัณฑิตหนุ่มได้แต่งงานกับลูกสาวของบุรุษชราหัวเก่าผู้เคร่งครัดในขนบธรรมเนียม แต่หลังจากอยู่กินกับภรรยาได้ไม่นาน บัณฑิตหนุ่มก็ทนความเคร่งครัดของพ่อตาไม่ไหว จึงออกเดินทางโดยอ้างกับพ่อตาเขา จำเป็นต้องหาประสบการณ์และต้องการที่เสียบสงบเพื่อทบทวนตำราเตรียมสอบเข้าทำงานของรัฐ

จากการเดินทางไปอยู่ต่างเมืองนี้ บัณฑิตหนุ่มมีโอกาสดำเนินหาเป็นพี่น้องร่วมสาบานกับโจรย่องเบาผู้หนึ่ง ด้วยความมักมากในกาม เขาจึงขอให้โจรย่องเบาผู้นี้ช่วยเหลือให้เขาสามารถลักลอบเข้าไปในบ้านเรือนคนอื่น ๆ เพื่อเข้าหาหญิงสาวที่เขาหมายปอง โดยไม่สนใจว่านางจะมีสามีอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่จะลักลอบเป็นชู้กับเมียชาวบ้าน ได้นั้น เขาจำเป็นต้องฝ่าตัดศีลกรรมขนาดอวัยวะเพศให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพราะขนาดเครื่องมือปฏิบัติทางเพศของเขามีขนาดเล็กต่ำกว่ามาตรฐานชายทั่วไป จึงจำเป็นต้องผ่าตัดเสริมให้ได้ขนาดที่จะเพิ่มความกระสันเสียวพึงพอใจให้แก่เพศตรงข้าม

หลังจากผ่าตัดเพิ่มขนาดอวัยวะเพศแล้ว เขาก็ผจญกามโลกีย้อย่างเต็มที่กับอิสตรีมากมายหลายตา ซึ่งทุกคนล้วนเป็นสตรีมักมากในกามตัณหาที่มีสามีแล้ว ส่วนภรรยาคนแรกของเขา ก็ถูกสามีของผู้หญิงที่เขาเป็นชู้ด้วย ลักลอบเป็นชู้กับภรรยาของเขาอีกที จนนางหนีตามชายชู้และโดนขายให้แก่สำนักนางโลม ซึ่งบัณฑิตหนุ่มก็ได้รู้ในวันที่เขารำลึกสังวาสมากไปจนพลังชีวิตหดหาย จึงหวังจะไปเติมพลังชีวิตจากดาวเด่นแห่งหอนางโลมในกรุงปักกิ่ง โดยหารู้ไม่ว่าดาวเด่นคนนั้นคือ

ภรรยาคนแรกของตัวเอง แต่ด้วยความตกใจกลัวและหึงในศักดิ์ศรีของภรรยาคนแรก หากบัณฑิตหนุ่มได้รู้ว่านางคบชู้และโดนขายให้เป็นนางconcubineนอกจากจะเสื่อมเสียเกียรติแล้วยังต้องโทษทางกฎหมายอย่างหนัก นางจึงตัดสินใจแขวนคอตาย

จากโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น บัณฑิตหนุ่มจึงสำนึกได้ว่าการกระทำที่ผ่านมาจากตนล้วนเป็นเรื่องที่ผิดและโง่เขลา การผิดลูกผิดเมียคนอื่นเพราะไพร่คะของตนเองได้นำพาความทุกข์สาหัสจากเวรกรรมที่เขาได้ก่อมาถึงตัว นั่นคือภรรยาเขาเองก็คบชู้ยังถูกขายเป็นนางโลมมีอะไรกับชายมากหน้าหลายตา ด้วยความที่ต้องการพ้นทุกข์ เขาจึงกลับไปหาหลวงจีนเดียวดายเหนือโลกอีกครั้งและตัดสินใจออกบวช ละกิเลสตัณหาเพื่อเข้าสู่เส้นทางโลกุตระธรรมดังที่หลวงจีนเคยชักชวนไว้ในตอนแรกนั่นเอง

โลกุตระธรรมที่สะท้อนผ่านโลกิยนิยาย “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน”

โลกิยนิยายจีนเรื่องบัณฑิตก่อนเที่ยงคืนนี้หากได้อ่านและพิจารณาอย่างผิวเผินผู้อ่านอาจรู้สึกได้ว่า เต็มไปด้วยเรื่องเล่าการผจญภัยเกี่ยวกับกามสวาทของตัวเอกที่มักมากในกาม แต่ถ้าหากดูใจสาวงามคนใด ต้องหวังจะมีสัมพันธ์สวาทกับนางให้ได้ ตามมาด้วยฉากการบรรยายถึงการเรียงสวาทของตัวละคร จนดูเหมือนว่าบัณฑิตหนุ่มตัวเอกของเรื่องหมกมุ่นอยู่แต่กับกามารมณ์ แต่ถ้าหากพิจารณากันตั้งแต่แรก จะเห็นว่าบัณฑิตหนุ่มเป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด แดกจกานในธรรมะแม้จะเป็นเรื่องที่ยากจะเข้าใจ เขาก็สามารถอธิบายให้กระจ่างได้ จนหลวงจีนเหนือโลกเองยังประหลาดใจคิดไม่ถึงว่าบัณฑิตหนุ่มซึ่งเขามองออกว่าเป็นบุคคลซึ่งกระหายในกามฉันท์ทุกประเภทนี้จะสามารถทำได้ จึงพูดจาชักชวนบัณฑิตให้เข้าสู่เส้นทางธรรม เพื่อไม่ให้กิเลสตัณหาของบัณฑิตหนุ่มไปเบียดเบียนหรือบั่นทอนความดีงามของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอิสตรี

“โดยอาตมาที่นับถือท่านประจุน้อง เห็นว่ามีคุณลักษณะควรแก่การเลื่อมใสโดยแท้ อาตมาจึงไม่อยากจะเห็นประสกก้าวย่างไปบนหนทางโลก เพราะมรรคาศาสนนี้เป็นที่มั่วสุมรุ่มล่อมของเหล่าภูตผีปีศาจ โปรดถือเอาเวลาเช้าตรู่ในวันนี้ ก่อนที่สายหมอกยามเช้าจะจางไป หายสลัดกิเลสตัณหาจรดในทางโลกทิ้งไป ด้วยแรงสะบัดของศรัทธาเพียงครั้งเดียวท่านก็จะได้อย่างเข้าสู่ทวารบาลอันเป็นอมตะ ถึงแม้อาตมาภาพจะเป็นนักบวชต่ำต้อย มีรูปร่างเป็นเพียงสังขารซึ่งสร้างขึ้นจากกรวดทราย แต่อาตมามั่นใจว่าด้วยพลังจิตของอาตมาประกอบกับโชควาสนาของพรหมลิขิต อาตมาอาจสามารถชี้แนะหนทางแห่งโลกุตระธรรมให้ได้ เมื่อหนึ่งร้อยปีที่ประสกได้มีชีวิตอยู่ในโลก ผ่านพ้นไป ท่านจักได้ไปสู่สุคติร่วมกับเหล่าพระอรหันต์ มีต้องตกตายเป็นทาส ของพวกผีเปรตราชสอปริยในขุมนรก บอกมาเถิด ท่านเห็นเป็นอย่างไรกับข้อเสนอของอาตมา ”

ชายหนุ่มตอบว่า “ข้าพเจ้าเองก็เคยตั้งปณิธานหวังพึ่งพึ่งอาศัยอยู่ภายใต้ร่มโพธิ์อันสุขสงบ ข้าพเจ้าตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่า สักวันหนึ่งข้าพเจ้าจักต้องวกกลับมาที่นี่ ด้วยปรารถนาที่จะได้รับใช้ พระคุณเจ้าในฐานะศิษย์และผู้รับใช้ แต่วันนี้ต้องนับว่าออกจะกะทันหัน ข้าพเจ้ายังอ่อนด้วยอายุ ข้ายังมีภารกิจในทางโลกที่จะต้อง ปฏิบัติให้ลุล่วงอยู่อีกสองประการ ขอเวลาให้ข้าพเจ้าได้สนองเจตนา ดังกล่าว พอให้มีโอกาสได้เพลิดเพลินในโลกียสุขอีกสัก 2-3 ปี ข้าพเจ้าจึงจะกลับมาอีก”

(ลีหุย 2553 : 26-27)

จากบทสนทนาบั้นจิตหนุ่มได้ปฏิเสธคำชักชวนของหลวงจีน เนื่องจากเขายังมีภารกิจทางโลกที่ยังไม่บรรลุอยู่สองประการ ข้อแรก เขาอยากได้รับการจารึกชื่อในฐานะปรมาจารย์นักเขียนหนังสือสรรค์สร้างผลงานที่ชื่อเสียง และข้อสองคือ อยากจะพิชิตหรือได้มีเพศสัมพันธ์อย่างสุขสมกับสตรีที่งามที่สุดในแผ่นดิน เขาคิดว่าเขาพอใจที่จะใช้ชีวิตที่อยู่ในวัยหนุ่มแน่นนี้ทางโลกให้คุ้มค่าสักสองสามปีเสียก่อน แต่สักวันหนึ่งเมื่อเขาพร้อมจะเข้าสู่เส้นทางธรรมแล้ว เขาจะกลับมาหาหลวงจีนที่นี้เอง ซึ่งก่อนบั้นจิตหนุ่มจะจากไป หลวงจีนได้เขียนโคลบทหนึ่งขึ้นมา ความว่า :

“เมื่อโชคชะตากำหนดไว้, ยามหนึ่งแห่งโลกุตระธรรมก็ถูกทิ้งขว้าง ใช้เนื้อหนังมังสาของท่านต่างเสื่อสวดมนต์และการเสียดสละ จงมีขันติธรรม, จนกว่าชั่วโงมแห่งการสำนึกจะย่างกรายมาถึง อย่าโหม้นสหากพบว่ากว่าจะถูกใจได้สำนึก หีบศพก็ได้ปิดฝาฝังร่างของท่านแล้ว”

(ลีหุย 2553 : 36)

โคลงกลอนดังกล่าว หลวงจีนสื่อให้เห็นถึงความคิดของบั้นจิตหนุ่มที่ว่าแม้หลวงจีนจะพยายามพุดจาชักชวนบั้นจิตหนุ่มให้เข้าสู่เส้นทางแห่งโลกุตระธรรม แต่บั้นจิตหนุ่มเองกลับไม่สนใจ เขายืนกรานต่อหลวงจีนว่าตัวเขาขอไปใช้ชีวิตเรียนรู้ทางโลกหรือโลกียธรรมเสียก่อน ซึ่งความปรารถนาสองประการของเขาดังกล่าว คือความปีติอันไม่จริง เป็นความสุขทั่วไปของปุถุชน นั่นคือการได้อยู่ในอารมณ์ที่ตนชอบ ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ลาภยศ สรรเสริญ ฯลฯ ซึ่งในทางพุทธศาสนาเห็นว่ามันคือความปรารถนาทางโลกหรือโลกียธรรมที่มนุษย์ปกติทั่วไปพึงอยากมืออยากได้ รวมถึงความสุขพึงพอใจทางเพศ ซึ่งในทางมหายานนั้นมองว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องผิดหรือเลวร้าย เพราะเป็นเรื่องธรรมดาทางโลก และเป็นธรรมดาที่มนุษย์ปุถุชนทั่วไปย่อมมีใจใฝ่ปองและอยากที่หลีกเลียงพ้นได้ จึงต้องตั้งอยู่ในความพอดี เพราะถ้าหากมนุษย์ได้หมกมุ่นยึดติดกับสิ่งเหล่านั้นจนเกินพอดีจนเป็นทาสของมันแล้ว มันก็จะนำความทุกข์มาให้จากการคืนรนไขว่คว้ามาเพื่อตอบสนองความอยากของตนเอง จนถึงขั้นอาจใช้เล่ห์เหลี่ยมหรือเล่ห์กลใดๆก็ตามเพื่อพยายามแย่งชิงให้ได้มา

ดั่งที่บัณฑิตหนุ่มได้คบไจรย่องเขาเป็นพี่น้องร่วมสาบาน นั้นเพราะเขาต้องการจะได้วิธี ลักลอบเข้าบ้านเรือนผู้อื่นเพื่อไปเข้าหาสาวงามที่เขาหมายปอง ทั้งๆที่เขาเองก็ทราบดีอยู่แล้วว่าการ กระทำเช่นนั้นเป็นการล่วงประเวณีผิดลูกผิดเมียผู้อื่น แต่เพราะเขามีรสนิยมนส่วนตัวคือ จะชอบร่วม ปฏิยุทธ์ทางเพศกับสตรีที่มีสามีแล้วหรือมีประสบการณ์ชำรุดของทางเพศมาก่อน มากกว่าจะหา แสวงหาความอภิรมย์กับหญิงสาวพรหมจรรย์หรือสตรีวัยกำดัดไว้เพียงสา เพราะสตรีที่ไม่มี ประสบการณ์ทางเพศมักจะนอนนิ่งๆไม่รู้วิธีตอบสนองและจะคอยเป็นฝ่ายตั้งรับให้เขาเสียมากกว่า เขาคิดว่าพวกนางจะจืดชืดและเงอะงะงุ่มง่ามไม่สามารถปรนเปรอความสุขให้เขาได้อย่างเต็มที่ (มี ประสบการณ์ตรงจาก ภรรยาคนแรกของเขาตนเอง) ต่างจากสตรีที่ผ่านการมีเหย้ามีเรือนมาแล้ว พวกนางจะรู้วิธีการตอบรับปรนเปรอที่จะทำให้เขาสุขเกษมและกระสันเสียวได้ทุกรูปแบบ

แม้ว่าจริงอยู่ที่บัณฑิตหนุ่มเป็นผู้มีเฉลียวฉลาด ที่นอกจากมีความรู้ในหนังสือและตำราแล้ว เขายังพรสวรรค์ล้ำเลิศ แดกฉานเจนจบในธรรม แต่เขาก็กลับถูกรอบงำด้วยกิเลสและความเห็นผิด ยึดติดหลงใหลในการปฏิบัติสังวาสจนไม่สนใจเรื่องของศีลธรรม จนถึงกับใช้เล่ห์กลให้ได้มา แม้ เขาจะรู้ว่าสิ่งที่เขาทำอยู่นั้นเป็นการประพฤติดีกในกามคือล่วงประเวณีภรรยาของคนอื่น แต่เขาถือ ว่าหากได้สร้างความพึงพอใจทางเพศสรีให้แก่กันและกัน และถ้าสตรีนางนั้นและตัวเขาต่างพึง พอใจในรสกามสวาทของกันและกันด้วยแล้ว ก็ถือว่าคุ้มค่ากันทั้งสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายสตรีที่เป็นคู่นอน ของบัณฑิตหนุ่มในเรื่อง จะเป็นหญิงที่มักมากในกามเหมือนบัณฑิตเช่นกัน

“เมื่อได้ร่วมเกษมสวาทประอรประเอียง เรื่องยุ่งยากในการรักนวลสงวนตัวก็เป็นอัน ว่าหมด สิ้น นางยินยอมให้ฝ่ายหนึ่งตักดวงเอาได้ แต่ในคราวเดียวกัน นางก็ปลิดเอาดอกผลที่โปรดปราน ไว้ บำรุงบำเรอความสุขให้กับตัว”

(ลิหุ 2553 : 153)

จากลักษณะนิสัยของบัณฑิตหนุ่มผู้ที่มีความลุ่มหลงยึดติดในกามราคะ จึงทำทุกอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจในเพศสรี หมกมุ่นหลงใหลอยู่กับการแสวงหาความสุขจากอิสตรี และเพื่อตอบสนองความต้องการ จึงตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่ให้นายแพทย์ผ่าตัดศัลยกรรมอวัยวะเพศ ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพราะแท้จริงแล้วอวัยวะส่วนนั้นของเขา มีขนาดเล็กกระจ้อยร่อยไม่ได้สมดุล ทางกายภาพเมื่อเทียบกับชายหนุ่มวัยฉกรรจ์ โดยนำอวัยวะเพศของสุนัขตัวผู้ที่กำลังพองตัวเต็มที่ ขณะสมสู่อยู่กับคู่ของมัน มาผ่าตัดเสริมเข้าไปให้ประสานสนิทเป็นเนื้อเดียวกับอวัยวะเพศของ บัณฑิตหนุ่ม แม้การผ่าตัดจะมีความเสี่ยงและส่งผลให้เขาเป็นหมันหรือถ้ามีบุตร บุตรอาจจะตาย ตั้งแต่ยังเป็นทารก ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องร้ายแรงสำหรับสังคมจีนที่ให้ความสำคัญกับการต้อง มีทายาทสืบสกุล

และจากการหมกมุ่นในกามารมณ์นี้เองได้กลายมาเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ของเขา เมื่อสามีของหนึ่งในหญิงสาวที่เขาลักลอบเป็นชู้ด้วย ได้แก้แค้นเอาคืนบัณฑิตหนุ่มด้วยการลักลอบเป็นชู้กับภรรยาคนแรกของบัณฑิตหนุ่มเสียเอง ทั้งสองลักลอบได้เสียกันจนภรรยาของบัณฑิตหนุ่มตั้งท้องกับชายชู้ ด้วยความที่นางกลัวบิดาหัวโบราณผู้เคร่งครัดจะลงโทษเข็มนตี นางจึงตัดสินใจหนีตามชายชู้ไป แต่ด้วยจุดประสงค์ของชายชู้คือมาเพื่อแก้แค้นส่วนตัวที่บัณฑิตหนุ่มลักลอบเป็นชู้กับภรรยาของเขา บัดนี้เมื่อได้หนีออกมาแล้ว ความแค้นที่มีก็จางคลายลงไป ชายชู้จึงขายภรรยาของบัณฑิตหนุ่มให้แก่สำนักนางโลม

ด้านบัณฑิตหนุ่มเองที่ได้กราบเรียนสวาทติดต่อกันนานถึงสี่เดือน การหลั่งน้ำอสุจิมากเกินไป ทำให้พลังชีวิตของเขาถดถอยลงอย่างเห็นได้ชัด อาวุธประจำกายของเขาจึงอยู่ในสภาพที่เหี่ยวยานอ่อนป้อแป้ไม่แข็งขันเหมือนเดิม เขาจึงอยากเติมพลังชีวิตให้กลับมาเต็มเปี่ยมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีเติมพลังชีวิตดังกล่าวก็ต้องมีเพศสัมพันธ์กับนางคณิกาชื่อดังที่สำนักนางโลมในกรุงปักกิ่ง เขาจึงเดินทางไปโดยหาว่าไม่ว่านางคณิกाल่องชื่อคนนั้นก็คือฟุ้งหอมสูงส่งภรรยาคนแรกของเขานั่นเอง เมื่อไปถึงสำนักนางโลมที่ว่า ฟุ้งหอมสูงส่งที่แอบลอบมาดูหน้าลูกค้าก็ตกใจสุดขีด เพราะพบว่านั่นคืออดีตสามีของนาง หากสังคมได้รู้ว่านางคบชู้และหนีตามชู้จนถูกขายมาเป็นนางคณิกา นอกจากจากจะถูกหยามเกียรติหยามศักดิ์ศรีแล้วยังต้องถูกลงโทษเข็มนตี ถ้าจะต้องเสื่อมเสียเกียรติเช่นนั้น นางจึงขอตัดสินใจปลิดชีพตนเองด้วยการแขวนคอตาย

“สมมติว่านางยอมออกไปพบกับสามี สิ่งที่น่าได้รับจะมีอะไรเสียอีกเล่า? นอกจากคนนิทาว่าร้ายซึ่งชาวบ้านตลาดจะโจษขานกันทั่ว สามีของนางคงต้องแสดงความเกรี้ยวกราดถึงขนาดจุดลูกดอกตัวไปฟ้องร้อง ต่อศาลกรียาที่นอกใจสามีผละหนีมาเรังชู้อยู่นอกบ้าน สวรรค์ย่อมรู้ว่าต้องถูกโบยตีสักกี่ครั้งก็หน”

(ลีหุย 2553 : 365)

จากโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น บัณฑิตหนุ่มได้ตกเป็นผู้ต้องสงสัยทันที เขาทั้งถูกแขกหนุ่มๆ ของสำนักนางโลมรุมทำร้ายโบยตีจนเนื้อตัวเต็มไปด้วยบาดแผล เพราะบรรดาแขกหนุ่มๆ ถือว่าเขาเป็นสาเหตุที่ทำให้ดาวเด่นแห่งสำนักนางโลมต้องมาสิ้นชีพ จิตสำนึกของเขาตอนนี้ทั้งสับสนปั่นป่วน เขาถูกคิดได้แล้วว่า แท้จริงไม่ใช่ตัวเขาที่เป็นฝ่ายไล่ล่าหญิงงามมาเซยชมเพียงฝ่ายเดียว จากพฤติกรรมก่อนๆ ของเขาที่พยายามจะสมสู่กับหญิงงามให้ได้มากที่สุดเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวยโดยไม่คำนึงถึงว่า หญิงเหล่านั้นจะมีที่ไปที่ไปเป็นอย่างไร หรือมีเหย้ามีเรือนแล้วหรือไม่ ยึดความพึงพอใจของตนเองเป็นใหญ่ จนบัดนี้ความมกมากในกามได้สนองนำความทุกข์ความวิบัติมาสู่เขาแล้ว เพราะภรรยาเขาเองก็ตกเป็นเหยื่อของชายอื่น เหมือนที่เขาทำกับภรรยาคนอื่น ช้ำยังถูกขายเป็นหญิงงามเมือง ต้องบำเรอกามสวาทให้ชายมากหน้าหลายตาตั้งเป็นของสาธารณะ

ด้วยเหตุการณ์แย่ๆที่ตาโถมเข้ามาในชีวิต บัณฑิตหนุ่มจึงถูกคิดได้และอยากจะฟื้นความทุกข์นี้ เขารู้แล้วว่ากามโลกีย์ที่เขาใฝ่หามาตลอด เป็นสิ่งที่ให้ความสุขเพลิดเพลินเพียงชั่วคราว แต่ถ้าหากหมกมุ่นกับมันมากเกินไปจนตกเป็นทาสของมัน ก็สามารถสร้างความทุกข์หม่นหมองให้อย่างมากมาได้เช่นกัน เขาเห็นถึงทุกข์จากการรุ่มร้อนกระวนกระวายใจเมื่อเกิดความปรารถนาทางเพศ จนต้องคืนรณไขว่หาสนองตนเองให้สมอยาก จนถึงขั้นใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกง โดยไม่นึกถึงจิตใจของผู้อื่นนำพาผลกระทบมาให้เขาอย่างไร

เมื่อคิดได้ดังนั้น เขาจึงเดินทางกลับไปหาหลวงจีนเดิวยาดยเหนือโลกอีกครั้งเพื่อออกบวชพร้อมตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะไม่กลับไปแปดเปื้อนกับกามตัณหาในทางโลกอีกแล้ว เขาได้ตัดเอาอวัยวะเพศตนเองทิ้งไป เพราะสิ่งนี้มักแข็งขันตามธรรมชาติของมันยามกลางคืน เขาเชื่อว่าหากยังมีท่อนเนื้อดังกล่าวอันเป็นรากเหง้าแห่งตัณหาราคะติดตัวอยู่ คงยากที่จะบรรลุมรรคผลในทางธรรม เพราะสิ่งนั้นคือกิเลสตัณหาที่จะขัดต่อการบรรลุธรรมนั่นเอง

จากการได้เรียนรู้โลกิยธรรม ผ่านเรื่องราวกามโลกีย์ จนประสบกับความทุกข์ที่ตนได้กระทำ การแสวงหาความพ้นทุกข์จึงเป็นสิ่งท้ายสุดหลังจากที่บัณฑิตหนุ่มได้ผ่านสิ่งต่างๆมาแล้ว เพราะบัดนี้เขาได้รู้แล้วว่า ความสุขเพลิดเพลินที่เขาได้จากโลกิยธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ไม่จริงยั่งยืน จากการเขาเคยลุ่มหลงจนตกเป็นทาสของมัน และพบว่าสิ่งเหล่านั้นต่างเต็มไปด้วยทุกข์ ไม่ใช่สิ่งมีตัวตนที่เขาจะยึดถือได้ ความทุกข์จากกฎแห่งกรรมทำให้เขาเกิดปัญญาและสำนึกได้ มีดวงตาเห็นความจริงในที่สุด

ดังนั้นเขาจึงปฏิบัติตนในสมณะเพศด้วยมานะแรงกล้าอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งตั้งสมญาให้ตนเองว่า “กรวดหินเบาปัญญา” เป็นเครื่องเตือนใจว่าเขาเคยทำตัวโง่เขลาไร้ความคิด หลงใหลในกามโลกีย์ ผิดลูกผิดเมียคนอื่น จนก่อให้เกิดความทุกข์เข็ญใจตามมา ซึ่งกว่าที่เขาจะคิดได้และหันหน้าเข้าหาธรรมะ ก็ต้องพบเจอความวุ่นวายปั่นป่วนที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ได้รับความทุกข์แสนสาหัส ถือเป็นบทเรียนที่เขาได้เรียนรู้โลกิยธรรมผ่านกิเลสตัณหา กามราคะ จนมีผลมาทำให้เขาได้เรียนรู้โลกุตรธรรมและเข้าถึงธรรมะได้ในวันนี้

โลกิยนิยายเรื่อง “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” ผู้เขียนได้สะท้อนความปรารถนาของมนุษย์ผ่านอวัยวะเพศของพระเอกแทนสัญลักษณ์ ว่าเป็นเสมือนรากเหง้าและต้นตอของปัญหาที่แสดงถึงความอยากอันไม่สิ้นสุดของมนุษย์ จนก่อให้เกิดความทุกข์เข็ญใจตามมา สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการยึดมั่นในอัตตาที่ยึดมั่นถือมั่นในอวัยวะเพศของตน เริ่มจากการที่ศัลยกรรมเสริมขนาดอวัยวะเพศให้ มีขนาดใหญ่ขึ้นจากเดิม เพราะคิดว่าจะช่วยตอบสนองความปรารถนาทางเพศของตนเองและคู่นอน

ให้มีความสุขหลุดร่อนยิ่งขึ้น สะท้อนถึงความมักมากในกาม ไม่เพียงพอในกิเลสตัณหา ซึ่งหลังจาก ศัลยกรรมอวัยวะเพศแล้ว ก็ถูกกิเลสตัณหาครอบงำหมกมุ่นอยู่ในกามารมณ์กับสตรีมากหน้าหลายตา ไม่เว้นแม้แต่เหล่าหญิงงามที่มีสามีแล้ว ทั้งที่รู้ว่าเป็นสิ่งผิด

จนเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง การใช้ร่างกายและเครื่องมือปฏิบัติสังวาสมากเกินไปของตัวเอกได้ถึงจุดสิ้นสุดขีดจำกัดของมัน อวัยวะเพศของบัณฑิตหนุ่มที่เคยฮึกเหิมแข็งแรงกลับฝืนสังขารของมันไม่ไหวเหี่ยวยานป้อแป้ลง ความทุกข์จึงเกิดเมื่อพบว่าอวัยวะเพศที่เคยยึดถือเอาเป็นเครื่องมือหาความสุขกำลังเสื่อมถอยกำลังลงไป จนทำให้ต้องหาวิธีฟื้นฟูที่ให้มันกลับมาเป็นเหมือนเดิมได้อีกครั้ง และเพื่อให้กลับมาแสวงหาความอภิรมย์ทางเพศได้อีก นั่นคือให้นางโลมชื่อดังช่วยถ่ายถอดพลังแห่งความกระปรี้กระเปร่าให้ ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะถึงหากเขาได้พลังที่ทำให้อวัยวะเพศของเขากลับแข็งแรงขึ้นดังเดิมแล้ว ความสุขที่ได้ก็จะเป็นสุขแบบฉาบฉวยชั่วคราวเพื่อจะก่อให้เกิดกลับมาทุกข์ใหม่หากรสชาติแห่งเพศรสและการตอบสนองความปรารถนาได้จางคลาญลงไปอีกครั้ง และจะกลายเป็นวัฏจักรแห่งความทุกข์และสุขที่วนเวียนไปมาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้ไม่สามารถพ้นความทุกข์ได้อย่างแท้จริง

และผลจากการลุ่มหลงในกิเลสตัณหาทำให้เขาพบกับ โศกนาฏกรรมและความทุกข์ เจ็บใจเมื่อผลของเวรกรรมที่เขาเคยทำได้ย้อนกลับมาตอบสนอง บัณฑิตหนุ่มผู้เคยเข้าใจว่าอวัยวะเพศเป็น “เครื่องมือ” สร้างความสุขความพึงพอใจในโลกียวิสัยให้แก่ตัวเอง แต่แท้จริงแล้วความสุขที่เกิดจากการได้ร่วมเพศกับสตรีงามมากหน้าหลายตานั้นเป็นเพียงอัตตาหรือตัวตนที่เขายึดมั่นเอาไว้ จนเป็นศูนย์กลางของความทุกข์ ในความเป็นจริงเขาไม่อาจหวังความสุขจากกาม โลภีและร่างกายอันไม่เที่ยงได้ตลอดไป เมื่อได้เห็นถึงความจริงของชีวิตในสังสารวัฏอันมีแต่ความทุกข์ดังกล่าว เขาจึงตัดสินใจกลับไปหาหลวงจีนเหนือโลกอีกครั้งเพื่อออกบวช เพื่อให้สามารถเข้าถึงความสุขอันประณีตที่เกิดจากจิตใจสงบและเป็นสมาธิ จนสามารถละกิเลสอันเกิดจากการพึงพิงความสุขจากกามได้ในที่สุด

อีกเหตุการณ์หนึ่งของตัวละครที่ผู้เขียนสะท้อนว่าความปรารถนาทางเพศคือต้นตอของความทุกข์ที่ต้องกำจัดคือ การเข้าสู่เส้นทางธรรมในฐานะสมณะเพศของบัณฑิตหนุ่มระยะแรกๆ แม้ว่าเขาจะมีดวงตาเห็นความจริงของสรรพสิ่งและสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์แล้ว บัณฑิตหนุ่มพบว่าอวัยวะเพศที่เขาเชื่อว่ามันเป็นต้นตอของกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงยังคงสร้างปัญหาให้เขาด้วยการมักจะมีอารมณ์ทางเพศในเวลากลางคืนตามลักษณะวิสัยของมัน จึงเกิดการตัดสินใจ “ตัด” รากเหง้าของกิเลสตัณหาด้วยการตัดอวัยวะเพศทิ้งเสีย ซึ่งการตัดอวัยวะเพศนั้นสะท้อนการกำจัดหรือลดทอนกิเลสตัณหาที่ทำให้เกิดทุกข์ เพราะเมื่อไม่มีอวัยวะเพศแล้ว ความปรารถนาทางเพศย่อมหายไปด้วย

จึงว่างจากอึดตาและกิเลสใดๆที่บังหรือเข้าสู่ภาวะสูญญตา จนได้ไปสู่โลกุตระธรรมพ้นจากความทุกข์ในที่สุด

กลวิธีการเขียนของลัทธิ ได้เขียนออกมาเป็นโลกิยนิยายที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เพราะหากเขาเขียนเรื่องนี้โดยสอนธรรมะตรงๆ จะมีน้อยคนที่ให้ความสนใจเพราะเห็นว่ามันน่าเบื่อ ดังนั้นเขาจึงต้องจับความสนใจของผู้อ่าน โดยใส่เรื่องราวการผจญภัยทางกามสวาทของตัวเอกลงไปเสียก่อน จากนั้นจึงสอดแทรกเนื้อหาสอนใจลงไปในแต่ละบทอย่างแนบเนียนเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตาม ซึ่งวิธีการเขียนเรื่องแบบนี้ ได้สะท้อนการใช้ชีวิตตัวเอกที่ต้องผ่านสังสารวัฏประสบกับความทุกข์ก่อนเข้าถึงโลกุตระภาวะ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบว่าเป็นเหมือนกับ ‘ดอกบัวขาวบริสุทธิ์จากบึงที่มีแต่โคลนตม’ อุปมาคือ เหล่าดอกบัวที่ขาวบริสุทธิ์นั้นเติบโตขึ้นมาจากโคลนตมที่เจิ่งนองไปด้วยน้ำ ไม่ได้ขึ้นอยู่บนพื้นดินที่แห้ง เปรียบเหมือนปัญญาและความรู้แจ้งที่เกิดและเติบโตมาจากกิเลสตัณหาและบาป โดยให้มนุษย์ได้เรียนรู้ความทุกข์และเห็นหนทางดับทุกข์จากกิเลสเหล่านั้น

สรุปผลการศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดโลกุตระในโลภีนิยายเรื่อง “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” พบว่าจากแนวคิดสำคัญของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่เชื่อว่าโลกียะและโลกุตระต่างไม่ใช่หนึ่งหรือสองหรือเป็นสิ่งเดียวกันแต่มันคือสิ่งที่ไม่แยกจากกันและอาศัยกันและกันในการมีอยู่ด้วยกันแบบคนละลักษณะตามหลักปฏิจางสมุปบาท แสดงความหมายถึงว่า การที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่บนโลกหรือโลกียธรรม การถูกกิเลสครอบงำคือเพื่อรอเปลี่ยนกิเลสนั้นให้เป็นปัญญาญาณ เพราะกิเลสคือสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ หากบุคคลมีความทุกข์จนเกินภาวะที่จะอดทนได้ย่อมแสวงหาหนทางการดับทุกข์เมื่อหยั่งเห็นความจริงและสาเหตุแห่งทุกข์ตามหลักอริยสัจ๔แล้ว สิ่งเหล่านั้นก็คือปัญญาญาณที่เปลี่ยนความทุกข์ให้เป็นความรู้แจ้ง ความว่างจากอัตตานั้นจะทำให้บรรลุนิพพาน และเข้าถึงโลกุตระธรรมอันเป็นสภาวะธรรมที่ไม่ยึดติดกับโลก จนหลุดพ้นความทุกข์อย่างแท้จริง

ซึ่งในเรื่อง “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” ผู้เขียนได้สะท้อนแนวคิดดังกล่าวออกมาในรูปแบบโลภีนิยายที่มีเนื้อหาหวือหวาจากการบรรยายลักษณะพฤติกรรมด้าน โลภีวิสัยของตัวเอก แสดงนัยยะสำคัญของเรื่อง โดยใช้อวัยวะเพศของตัวเอกเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความปรารถนาอันมีไม่สิ้นสุดของมนุษย์ ผ่านการที่บัณฑิตหนุ่มได้ยึดถือว่ามีนสิ่งทีสร้างความสุขจนให้ความสำคัญกับมันมากไป จนตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา คือได้ลงทุนผ่าตัดให้มันมีขนาดใหญ่ขึ้นก็เพื่อให้มันตอบสนองกิเลสตัณหา จนเมื่อเวลาผ่านไปผลกระทบจากกิเลสราคะได้ย้อนมาตอบสนองจนทำให้เขาเป็นทุกข์ บัณฑิตหนุ่มจึงรู้แล้วว่าต้นตอของกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงมาจากความกระหายในกามของเขานั่นเอง ซึ่งในตอนท้ายเรื่องผู้เขียนได้ให้บัณฑิตหนุ่มตัดอวัยวะเพศตนเองทิ้งไป แสดงถึงการละกิเลสได้จนสามารถบรรลุธรรมในที่สุด

จากการเขียนของลีหุที่นำเอาประสบการณ์ทางโลภีของตัวเอกมาบรรยายไว้ในนิยาย ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวเอกได้เรียนรู้โลกียธรรมจนเห็นเหตุแห่งทุกข์ จากการหาหนทางดับทุกข์ดังกล่าวความส่งผลให้เขาแสวงหาหนทางดับทุกข์จนสามารถเข้าถึงโลกุตระธรรมได้ เพราะฉะนั้น “บัณฑิตก่อนเที่ยงคืน” จึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ไม่แยกกันระหว่างโลกียธรรมและโลกุตระธรรมผ่านเรื่องราวการเรียนรู้โลกุตระธรรมะของบัณฑิตหนุ่มที่เคยลุ่มหลงในกิเลสมาก่อนจนบรรลุนิพพาน

บรรณานุกรม

ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. (2526). *วิถีแห่งมหายาน*. กรุงเทพฯ: ลี้นิจการพิมพ์.

บุญรส วงจตุรัสธรรม, ผู้เรียบเรียง. (ม.ป.ป.). *วิจิตรกามาในอารยธรรมจีน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์การการพิมพ์.

พระไพศาล วิสาโล. (2554). “เช็กช้กับพุทธ.” **October** 1 , 11 (ตุลาคม): 137-143.

ลอย, เดวิด อาร์. (2555). *เงิน กามารมณ์ สงคราม และกรรม บันทึกเพื่อการปฏิวัติแนวพุทธ*.

แปลจาก Money Sex War Karma: Notes for a Buddhist Revolution. แปลโดย

พรรณงาม เก้าธรรมสาร. กรุงเทพฯ: สวงเงินมีนา.

สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2546). *พุทธศาสนามหายาน*. กรุงเทพฯ: ศยาม.

สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2548). *พระนาคาชุนะกับคำสอนว่าด้วยทางสายกลาง*. กรุงเทพฯ: ศยาม.

สุมาลี มหณรงค์ชัย.(2550). *มหายาน ภาษาคน-ภาษาธรรม*. กรุงเทพฯ:

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิคชั่น.

อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล. (2550). *ผูกนิพพานโลกีย์ ตำรากามสูตรสัญชาติไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.